

ELS LIBERALS

El darrer cap de setmana s'ha reunit a Madrid el Comitè Executiu de la Internacional Liberal. Aquest organisme es fundà a Oxford immediatament després de la darrera guerra mundial. Jo he pres part en aquesta reunió en representació del grup català «Llibertat i democràcia social», que és membre de ple dret d'aquesta institució. En relació amb aquesta entitat internacional crec que es poden fer alguns comentaris, entre els quals els següents:

1. *Catalunya.* Em sembla que és interessant que uns liberals importants en la política mundial com el primer ministre Trudeau del Canadà, o el senyor Genscher, ministre alemany d'Afers Estrangers, o els polítics liberals del Japó, sàpiguen que Catalunya existeix, que Catalunya vol el restabliment de la Generalitat, i en certa forma que acceptin tot això admetent oficialment en el seu si un grup català que l'afirmi i reivindiqui d'una manera expressa.

2. *Els liberals espanyols.* Tanmateix els quatre grups liberals que operen de Madrid estant són bastant dretans. N'hi ha dos en el Centre Democràtic i alguns tenen indelebles reminiscències franquistes. Algú ha de contar als estrangers i als mateixos espanyols que cal vigilar molt perquè el mot «liberal» no es desacrediti a Espanya més del que ho està, en aparèixer davant el nostre públic no pas com a baluard de la llibertat, sinó a guisa de refugi dels interessos econòmics més retrògrads. Això, els liberals escandinaus i anglesos ho entenen bé per-

què són liberals progressistes, però els liberals alemanys i italians no ho comprenen tan bé perquè són més fets a l'antiga. Cal procurar que ho entenguin tots i cal reforçar, en la Internacional Liberal, els qui prefereixen actituds liberals d'esquerra.

3. *Doctrina.* El liberalisme és un cos doctrinal que enfoca l'home i la societat en el seu conjunt i pot ésser presentat amb possibilitat d'èxit enfront d'elucubracions competidores com el marxisme o el cristianisme.

Quan, a les acaballes del segle XVIII, s'establí la primera vinculació entre liberalisme i capitalisme, es pogué dir que amb aquest binomi obtindríem un màxim de producció i un òptim de benestar social. La primera predicció s'ha complert amb escreix i la lliure iniciativa ha alliberat la societat de la servitud de l'escassetat. Però, en canvi, ni la justícia social ni el repartiment equitatiu de la riquesa així obtinguda no s'han produït amb l'extensió que esperaven els fundadors d'aquestes tesis. Tot al llarg del segle XIX ha resultat clar que, del capitalisme, no en restava més que la productivitat, ja que, això de banda, era un sistema desequilibrat amb uns ajustaments automàtics que fallaven sovint i que, sobretot, produïa uns resultats que ofenien la sensibilitat de l'opinió pública. En restar vinculat per molts a la fórmula capitalista, el liberalisme apareix com una actitud ideològica egoïsta i reaccionària.

Però no hem d'oblidar que, pels filòsofs que donaren cos inicial al liberalisme modern, el principal objectiu d'aquest era l'harmonia, la felicitat i el bon ordre social. El fracàs del capitalisme com a company de viatge no ha d'enfonsar el liberalisme en el descrèdit. Només els qui veuen en el liberalisme una manera de justificar la llei del més apte, o del més fort, en lloc de comprendre que el liberalisme és una doctrina d'un calibre moral molt fi, d'austeritat i d'autocontrol, s'aferren a la defensa del capitalisme com quelcom que toca l'essència de la fe liberal,

quan no és sinó una tècnica auxiliar que mena a permetre el finançament dels postulats de justícia social, aquests sí, objectius primordials, i que cal descartar o modificar per tal com demostra la seva inoperativitat en aquest terreny.

Hem de tornar, doncs, a la doctrina liberal originària, que és sobretot una doctrina moral a la defensa del benestar social, que no és més que la recuperació del feble, car, el benestar dels rics, no cal obtenir-lo. Que resti clar que el liberalisme pretén defensar sobretot els drets humans, moderar la malversació, intervenir decisivament en els casos de violació de la naturalesa i sobretot defensar les categories inermes. Hem de defensar aquells que ningú no defensa. La infància. Els vells. Les dones. Els malalts, els disminuïts físics i els subnormals. La mare terra, etc. Els interessos econòmics només preocupen al liberal en la mesura que poden ésser ordenats amb vista a una política d'altruisme i de generositat.

Tot això ha d'ésser tingut molt en compte a Espanya. És públic i notori que uns polítics del franquisme que es cansaren de denunciar la «corrupció de les ineptes doctrines *demoliberal*s de la República» es proclamen ara, des de la televisió i des de tot arreu, liberals de vella nissaga i d'estirp impolluta. En realitat, són simples oportunistes que saben fer la gara-gara o, en el cas més inofensiu, són gent que formen en la rama decadent de la ideologia liberal, o sigui dels qui creuen que des del liberalisme podran defensar més bé llurs privilegis i llurs diners. Crec que tots els liberals espanyols i d'altres terres hem d'impedir a aquests tràfuges de l'autoritarisme que taquin el credo de la llibertat. Ens hem de proclamar liberals d'esquerra.

El liberalisme social, d'esquerra humanista, es dona a Catalunya d'una forma natural. En efecte, el liberalisme és una doctrina que realça els valors individuals i els col·lectius diferencials i propicia per això mateix les autono-

mies catalanes i de tots els pobles. Però no és pas menys cert que el liberalisme és la doctrina de la fraternitat i de la solidaritat entre homes lliures —que justament perquè són lliures són interdependents— que ens ha de menar a construir plegats una Espanya de tots —lliure i justa— que puguem acostar dignament a l'Europa democràtica. Ambdós corrents de sentiment són, doncs, molt propis de la nació catalana.

4. *Les realitats.* D'altra banda, no crec que pugui perjudicar Catalunya ni minimitzar cap polític català el tracte assidu amb els grans de la política mundial i espanyola. Tindrem necessitat de defensar els nostres ideals i, per què no dir-ho?, els nostres interessos, a nivell d'Estat espanyol i en l'àmbit internacional. Tenir capacitat tècnica i contactes per a fer-ho amb eficàcia ens convé a tots plegats. Per això cultivo tant com puc aquella capacitat i aquestes contactes. Sempre, és clar, explicant en detall, a cada moment, com ho faig ara aquí i ho mantinc especialment en els cenacles liberals que es congreguen per aquests mons de Déu, que les reivindicacions de la nació catalana són inexorablement prioritàries i que no volem tractes més que amb demòcrates autèntics i amb una preocupació social infrangible.

23 març 1977